

Väliraportointi 2/2017

Tulevaisuuden maakuntapalvelut

Ympäristöterveydenhuolto

Eläinlääkintähuolto

1. **Palvelulupaus**

- Eläinlääkinnän asiakkaat saavat palvelun keskimääräisesti 50 kilometrin etäisyydeltä virka-aikaan
- Virka-ajan ulkopuolisena päivystysaikana kiireellinen pyritään järjestämään kahden tunnin kuluessa
- Kaikki hyötyeläinten terveyden- ja sairaudenhoidon toimenpiteet pystytään tekemään
- Lemmikki- ja harrastuseläinten peruseläinlääkintään kuuluva terveyden- ja sairauden hoito pystytään tekemään, mukaan lukien lemmikkieläinten sterilaatio- ja kastraatioleikkaukset
- Lemmikki- ja harrastuseläinten peruseläinlääkinnän ulkopuolella olevat sairastapaukset ohjataan jatkohoitoon
- Kaikki eläintauti- ja eläinsuojeluilmoitukset otetaan käsiteltäväksi virka-aikana samana vuorokautena saapumisestaan, kiireelliset pyritään tarkastamaan viimeistään seuraavana arkipäivänä saapumisestaan, muut tarkastusta vaativat viikon sisällä saapumisestaan (valvontaeläinlääkäreistä koostuva yksikkö)
- Eläinten hyvinvoinnin taso on eläinten itseisarvon ja kansalaismielipiteen arvion mukaan korkea
- Vastustettavien eläintautien esiintymiset torjutaan tehokkaasti
- Valvonnan tehokkuus ja jäävittömyys vakuuttaa EU:n ja kansalliset rahoittajaviranomaiset siten että maa- ja kotieläintalouden rahoitus pysyy turvattua
- Eläinsuojelulainsäädännön alaisten lupien myöntäminen saadaan vireille viivytyksettä ja ratkaistua kahden viikon sisällä siitä, kun tarvittavat asiakirjat on saatu viranomaiseen.

2. **Asiakkaat**

- Asiakaskunta eriytyy entistä voimakkaammin
 - kotieläintalous muuttuu entistä vaativammaksi sekä yrittäjille että sidosryhmilleen
 - hyötyeläimiä pidetään lemmikkeinä, asiantuntemattomia ja luonnosta vieraantuneita eläintenpitäjiä, uusia pito-ongelmia
- Hyötyeläintalouden yritysmuotoisuuden kasvaminen
 - Palvelu yrittäjälle sopivaan aikaan, ei palveluntarjoajan ehdoilla
 - Asiakasmäärän voimakas supistuminen, palvelun tarpeen kasvu

- Hyötyeläinlääkintä siirtyy määräajoin toistuviin säännöllisiin käyn- teihin yksittäisistä sairaudenhoitokäynneistä
- Päivystyksen ja alueellisen virkaeläinlääkäreiden tarve säilyy vaikka asiakasmäärä supistuu. Tehtävien eriyttäminen ennaltaeh- käisevän terveydenhuollon ja sairaudenhoidon välillä ei ole järke- vää. Asiakkaan kannalta kokonaisnäkemys tilan olosuhteista ja toimintatavoista edesauttavat asiakaslähtöisen palvelun saamista
- EU-lainsäädäntö ja kansallinen lainsäädäntö asettavat valvonnalle uusia haas- teita
- Asiakkaat haluavat kontakteja uusien kanavien kautta, SOME-eläinsuojeluilmoi- tuksissa ja – neuvontakanavana
 - SOME-paineet viranomaisille
 - neuvonnan tarve tulee lisääntymään ja monipuolistumaan lemmikki- ja harraste-eläinten lisääntyessä
- Myös lemmikkitaloudessa eriytymistä
 - Kaikille asiakkaille heidän oman elämäntilanteensa mukaista palvelua, myös vähävaraisille mahdollisuus eläinten pitämiseen
- Tuotantoeläintiloja lähes 900 kpl, joilla sairaskäyntejä noin 6500 kpl vuodessa, valvontakäyntejä noin 700 kpl vuodessa, pieneläinkäyntejä 13500 kpl vuo- dessa, lisäksi hevos- ja seuraeläintilat, kennelit, kotieläinpihat sekä eläinnäytte- lyt

3. Henkilöstö ja muut resurssit

- Nykyinen henkilöstö: 24 eläinlääkärinä kunnissa ja 2 aluehallintovirastossa, li- säksi avustava henkilökunta (sihteerit 1,5 htv)
- Eläinlääkärit ovat virkaeläinlääkäreitä, jotka toimivat virkavastuulla ja heidän tehtäviin kuuluu myös valvontatehtäviä
- Osaamisen merkityksen kasvu
 - Eläinten omistajien taholta tuleva paine
 - Yrittäjäeläinlääkäreitä, jotka koulutautuvat ja ovat kotieläintuo- tannon huippuosajia
 - SOME-kansalaiset jotka hakevat netistä silpputietoa, joka voi joskus olla oikeaakin
- Osaaminen oltava eläinlääketieteellistä, kaupallista ja hyvät vuorovaikutustai- dot kattavaa
- Varattava resursseja eläinlääkäreiden osaamisen kehittämiseen ja ammatti- taidon ylläpitämiseen sekä uusien toimintatapojen omaksumiseen
- Tuotantoeläinten terveydenhuollon merkitys tulee korostumaan
- Päivystysresurssien turvaaminen
 - Eläinlääkäreille mahdollisuus inhimillisiin työaikoihin
 - Päivystyksen määräävä asema resurssimitoituksessa kasvaa
 - Päivystyksen aiheuttamien päivystysvapaiden kompensoiminen, tarkoituksena palautua päivystysajasta
- Toimitilojen sijainti
 - Hyvän eläinlääkintätavan, ja asiakaspalvelun vuoksi on oltava kunnolla varustellut vastaanottotilat, joissa mahdollisuuksien mukaan avustaja tai hoitaja sekä kuvantamisvälineet/anestesiavälineet

- Eläinlääkäreiden sijoittamisessa tulee pyrkiä yhteisvastaanottoihin, jotka parantavat asiakaspalvelua, työturvallisuutta, tavoitettavuutta ja eläinlääkäreiden ammattitaitoa ja osaamista.
- **On erityisten tärkeää, että maakuntien kesken sovitetaan reuna-alueiden palvelut**
- Maakunnassa voi olla toimipisteitä, joissa ei ole nimettyä jatkuvasti paikalla olevaa eläinlääkärinä, ne toimivat ajanvarauksella asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.
- Yhteisvastaanotot muut toimipisteet ja niiden sijainnit ohjautuvat asiakastarpeiden mukaan maakuntaan
- Praktikoilla oltava yhteinen asiakastietojärjestelmä, jolla yhteys viranomaistietojärjestelmään
- Viranomaistietojärjestelmän oltava kansallinen ja toimiva

4. Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen

- Eläinlääkäripalvelut on tuotettava koko maakunnan alueella laadukkaasti ja tehokkaasti
- Valvonta on tuotettava laadukkaasti ja tehokkaasti
- Valvonnassa käytetään julkista valtaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin tehtävissä ja muissa kansallisen ja EU-lainsäädännön määrittelemissä kotieläinten pidon ja kotieläintuotannon valvonnan tehtävissä
 - Eläinsuojeluvalvonta
 - Eläintautivalvonta
 - Terveysvalvontaohjelmat, terveystodistusten myöntäminen
 - Elintarviketurvallisuuden valvontaan liittyvät tehtävät
- Periaatteessa kaiken paitsi kotirauhan piirissä tapahtuvan tarkastustoiminnan voi ostaa, jos palveluntarjoajia on saatavilla.
 - Eläinlääkäripalvelujen osalta palvelulupaus saatavuudesta rajaa ostopalvelujen käyttöä: hyötyeläinpäivystystä ei pystytä järjestämään taloudellisesti ja tehokkaasti jos pieneläinpraktiikka ei ole mukana palveluntuotannossa
 - Lemmikki ja hyötyeläinlääkäripalveluiden yksityistäminen tulee nostamaan asiakkaalle aiheutuvia kustannuksia merkittävästi
 - mikä voi vaarantaa eläinten hyvinvointia
 - eläinsuojelutapausten kasvu
 - kunnaneläinlääkäreiden sairaskäyntien subventoinnilla tasataan harvahkon eläinlääkäriverkoston aiheuttamaa asiakkaiden eriarvoistumista. Menettelyllä pystytään turvaamaan kustannustehokas ja tasapuolinen palvelu koko maakunnan alueella
 - Valvonnan osalta julkisen vallan käytön suuri osuus estää ostopalvelujen käytön
- Luonnoneläinten apu tulee olla 3. sektorilla
- Löytöeläinten hoidon vastuu tulee jättää kunnille
- Seuraeläinten pidon neuvonnan ja neuvontaluonteisten käyntien tulisi olla 3. sektorilla
- Yhteistyötahoina

- eläinlääkäripalveluissa yksityiset remissioklinikat
- Maakuntien välillä tarvitaan yhteistyötä
 - Eläintautivalmiudessa
 - Sektorivalvonnassa kuten eläinten merkinnässä ja rekisteröinnissä
- Yritykset pystyvät tuottamaan eläinlääkäripalveluja Keski-Suomessa valikoitu-
neelle asiakaskunnalle, joita ovat muutaman keskustaajaman pieneläinasiak-
kaat sekä vaativan eläinlääkäriavun asiakkaat
- Yhdistykset palvelevat eläinsuojelussa vaihtelevasti
 - Ongelmia aktiivien omassa eläintenpidossa, into ylittää kyvyt

5. Vaikuttavuus

- Virkaeläinlääkärijärjestelmä turvaa kokonaisvaltaisen turvallisen elintarvikeketjun ja eläinten hyvinvoinnin sekä kansanterveyden näkökannalta vastustaa tehokkaasti antibioottiresistenssin lisääntymistä
- Eläinten hyvinvoinnin yleisen tason nouseminen ja yksittäisen eläimen hyvinvoinnin tasolla
 - Ei aina mitattavissa, terveydenhuollon hyvinvointi-indeksien käyttö
- Eläinten omistajien hyvinvoinnin tason nousu
 - Lemmikki- ja harrastuseläinten omistajien tyytyväisyys eläimen omistajina
 - Mitattavissa vakavien eläintenpitoa koskevien puutteiden vähentymisenä
 - Lemmikien on todettu vaikuttavan myönteisesti eläinten omistajien hyvinvointiin ja terveyteen
- Tuotantoeläinten pitäjiä koskien
 - Eläinten omistajan hyvinvointi kasvaa eläinten hyvinvoinnin myötä
 - Eläinlääkärien onnistuminen päivittäisessä terveydenhuoltotyössä on osa tuotannon hallintaa ja hyvän taloudellisen tuloksen muodostumista
 - Eläintautivapaus maakunnallisesti ja kansallisesti sekä suora tuotantotekijä että imagokysymys
 - Sosiaalinen hyväksyttävyyys kotieläintuotannolle
- Mitataan julkisen mielipiteen osalta (mahdollisesti asiakaskyselyjen avulla)
- Kotieläintuotannon kannattavuudessa, vientimahdollisuuksissa, liha- kasvisruoka-keskustelussa

6. Talous

- Palvelun kustannukset syntyvät eläinlääkärien palkkauskustannuksista, toimitiloista ja matkakustannuksista, yhteensä noin 2,7 miljoonaa euroa
- On huomioitava myös eläinten pitäjille koituvat eläinlääkärien palkkiokustannukset ja lääkekustannukset
 - Maakunnalle talouden pelivaraa syntyy jättämällä osa palvelulupauksesta täyttämättä
 - Huono tavoitettavuus – vähemmän henkilöstöä ja toimipisteitä
 - Valvonnan jäävittömyydestä ja luotettavuudesta tinkiminen
 - Palvelujen tuottamisen siirtyminen yksityissektorille ei voi merkitä aina-
kaan eläinten pitäjille koituvien kustannusten alentumista

- Maakuntaa koskien asiakasmaksut ovat käytössä praktikkokunnaneläinlääkärien palkkauksessa eläinlääkäripalvelujen osalta ja osa praktikkokunnaneläinlääkärien palkkausta
- Eläinsuojelulainsäädännön alaisten lupien lupamaksut
- Hallinnollinen suoritemaksu eläintautilain 99 § mukaisesti tulisi olla maakunnan ve-
loitettavana Suoritemaksun voisi ulottaa myös eläinsuojelulain 42 § mukaisen mää-
räyksen kohteisiin jälkitarkastuksineen ja myös eläinsuojelulain 20 - 21§ ja 23 - 24
§ kohteiden valvontaan

7. Riskit ja mahdollisuudet

Riskit

- Mikäli tuotantoeläinten lääkinnän painopiste siirtyy yksityisille palveluntuottajille, me-
netetään tehokas, kattava ja hyvin ohjattavissa ollut virkaeläinlääkärijärjestelmä,
joka
 - mahdollistaa kustannustehokkaan päivystysjärjestelmän
 - tarttuvien tautien vastustaminen
 - eläinsuojeluvalvonta
 - vastuullinen lääkkeiden käyttö
 - antibioottiresistenssin lisääntymisen vastustaminen
- Hallitsematon säästäminen voi estää palvelujen tuottamisen
 - Kilpailuveloitteen tulkitseminen yksittäisten toimijoiden etujen mukaan ja
maakunnan kannalta marginaalisesti säästöjä keräten voi rampauttaa koko
järjestelmän
- Mikäli pieneläinlääkintä siirretään 2. sektorin hoidettavaksi, virkaeläinlääkäreiden
tulotaso putoaa oleellisesti, ja työn kiinnostavuus vähenee. Tämän seurauksena ei
ole omia työntekijöitä päivystystoiminnan ylläpitämiseksi tai virkatehtäviin.
 - Hyötyeläinten lääkintään ei riitä tekijöitä ainakaan päivystysaikaan,
 - Kotieläintuotanto kokee tappioita, koska ammattitaitoisia eläinlääkä-
reitä ei ole tarjolla
 - Viranomaistoiminta vaarantuu
 - Pieneläinasiakkailta tulevat tulot mahdollistavat paremmin koulutettu-
jen ja kokeneempien eläinlääkäreiden rekrytoinnin.
 - Pieneläinten osalta eläinlääkäriavun saaminen vaarantuu
 - Eläimen omistajan taloudellinen tilanne vaikuttaa eläimen hoitotasoon
liian paljon, kaikilla ei ole varaa käyttää yksityistä palvelua korkeiden
asiakasmaksujen vuoksi
 - Alueelliset erot korostuvat
 - Keski-Suomen maakunnan alueella ei ole järkevää määritellä
missä maakunnallinen pieneläinlääkinnän tuottaminen on
mahdollista ja missä se olisi kilpailullisesti väärin
 - Yksityisen palveluntuottajan ei ole kannattavaa toimia
koko maakunnan alueella
 - siirtyminen maakuntahallintoon voi aiheuttaa viranomaistoiminnassa toimijoita hait-
taavia hallinnon katkoksia kuten esimerkiksi ongelmia lupien myöntämisessä

Mahdollisuudet

- Maakunnan laajuinen toimialue mahdollistaa resurssien täysimittaisen hyödyntämisen ja säästää lisäresurssitarpeesta valvonnassa ja praktiikassa
- Yhteisvastaanotot parantavat asiakaspalvelua, tavoitettavuutta, osaamista sekä myös eläinlääkäreiden hyvinvointia ja siten lisää eläinlääkärityön mielekkyyttä ja motivoitumista sekä työturvallisuutta
- Riittävällä toimipisteverkostolla taataan ammattitaitoiset ja tasapuoliset eläinlääkäripalvelut sekä viivytyksetön virkatehtävien hoito koko maakunnan alueella.